De Heidelbergse Catechismus
Een hertaling

Hervormde Gemeente
Noordeloos & Overslingeland

Bij deze hertaling is gebruik gemaakt van de oorspronkelijke Duitse en Nederlandse tekst, alsmede een aantal bestaande hertalingen.
Deze hertaling maakt de Catechismus toegankelijker door een heldere zinsopbouw en een hedendaagse woordkeus. Wel zijn alle betekeniselementen in de tekst behouden, ook waar de tekst ons naar hedendaagse maatstaven misschien wijdlopig overkomt.

Heidelbergse Catechismus, hertaling © Herv.Gem.Alblasserdam

Heidelbergse Catechismus

Zondag 1

1. Wat is je enige troost tijdens je leven en als je sterft?
Dat ik – tijdens mijn leven en als ik sterf – niet van mijzelf ben: mijn lichaam en mijn ziel zijn van Jezus Christus, mijn trouwe Zaligmaker.
Hij heeft met Zijn kostbaar bloed volledig voor al mijn zonden betaald en Hij heeft mij uit de macht van de duivel verlost. Hij zorgt zó voor mij, dat geen haar van mijn hoofd kan vallen als mijn hemelse Vader dat niet wil. Hij zorgt zelfs zo voor mij, dat alle dingen meewerken tot mijn zaligheid.
Door de Heilige Geest laat Hij mij zeker weten dat ik het eeuwige leven heb, en geeft Hij mij de wil en het hartelijk verlangen om voortaan voor Hem te leven.

2. Wat moet je weten om door deze troost zalig te leven en te sterven?
Drie dingen. Ten eerste: hoe groot mijn zonde en mijn ellende zijn.
Ten tweede: hoe ik van al mijn zonden en ellende verlost word.
Ten derde: hoe ik God voor deze verlossing dankbaar moet zijn.

Deel 1: De ellende van de mens (zondag 2–4)

Zondag 2

3. Waaruit ken je je ellende?
Uit de wet van God.

4. Wat eist Gods wet van ons?
Dat maakt Christus ons duidelijk in de volgende samenvatting: “U zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en met heel uw verstand. Dit is het eerste en het grote gebod. En het tweede, hieraan gelijk, is: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt heel de Wet, en de Profeten.” (Matt. 22:37–40)

5. Kun je je hier helemaal aan houden?
Nee, want ik ben vanuit mezelf geneigd om God en mijn naaste te haten.

Zondag 3

6. Heeft God de mens dan zo slecht en verkeerd geschapen?
Nee; God heeft de mens juist goed en naar Zijn beeld geschapen, dat wil zeggen: de mens was werkelijk rechtvaardig en heilig.
God wilde dat de mensen Hem als hun Schepper echt zouden kennen, Hem hartelijk zouden liefhebben en voor altijd met Hem in zaligheid zouden leven, om Hem te loven en te prijzen.

7. Waar komt deze verdorven aard van de mens dan vandaan?
Door de zondeval van onze eerste voorouders, Adam en Eva. Zij zijn in het paradijs ongehoorzaam geweest. Zo is onze natuur zó verdorven* geworden, dat wij allemaal in zonden ontvangen en geboren worden.

*) In de oorspronkelijke Duitse tekst staat “vergiftigd”.

8. Maar zijn we dan zó verdorven dat we niets goeds kunnen doen, en altijd geneigd zijn om het verkeerde te doen?
Ja, behalve als we door de Geest van God opnieuw geboren worden.

Zondag 4

9. Is het niet oneerlijk dat God in Zijn wet iets vraagt wat de mens niet kan doen?
Nee. Want God heeft de mens zo geschapen, dat hij dat wel kon doen. Maar de mens heeft zichzelf en al zijn nakomelingen door de verleiding van de duivel en door zijn eigen opzettelijke ongehoorzaamheid van deze mogelijkheid beroofd.

10. Laat God deze ongehoorzaamheid ongestraft?
Zeker niet. God is hevig vertoornd over de zonde, zowel over aangeboren zonde als zonden die we doen. Hij spreekt over deze zonden Zijn rechtvaardig oordeel uit en wil ze nu en eeuwig straffen. In de Bijbel staat: "Vervloekt is ieder die niet blijft bij alles wat geschreven staat in het boek van de wet, om dat te doen." (Gal. 3:10)

11. Maar God is toch barmhartig?
God is barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig. Het is rechtvaardig dat de zonde die gedaan is tegen God, de allerhoogste Koning, ook met de zwaarste straf bestraft wordt: de eeuwige straf aan lichaam en ziel.

Deel 2: De verlossing van de mens (zondag 4–31)

Zondag 5

12. Nu we volgens Gods rechtvaardig oordeel nu en eeuwig straf verdiend hebben, is er een manier om aan deze straf te ontkomen en weer genade te vinden?
God wil dat aan Zijn gerechtigheid wordt voldaan. Daarom moet onze schuld volledig worden betaald, óf door onszelf, óf door iemand anders.

13. Kunnen we onze schuld zelf betalen?
Op geen enkele manier: wij maken onze schuld juist elke dag groter.

14. Is er misschien een ander schepsel dat voor ons kan betalen?
Nee. Want ten eerste wil God niet een ander schepsel straffen voor de schuld die de mens heeft gemaakt. Ten tweede kan geen schepsel het gewicht van Gods eeuwige toorn tegen de zonde dragen en zo anderen daarvan verlossen.

15. Wat voor een middelaar en verlosser moeten we dan zoeken?
Hij moet een echt en rechtvaardig mens zijn. Tegelijk moet Hij sterker zijn dan alle andere schepselen, dat wil zeggen: Hij moet echt God zijn.

Zondag 6

16. Waarom moet Hij een echt en rechtvaardig mens zijn?
De mens heeft gezondigd, en daarom eist de rechtvaardige God dat een mens voor de zonde betaalt; maar een mens die zelf zondaar is, kan niet voor anderen betalen.

17. Waarom moet Hij tegelijk echt God zijn?
Alleen als Hij echt God is kan Hij het gewicht van de toorn van God tegen de mensheid dragen, en de gerechtigheid en het leven voor ons verdienen en aan ons teruggeven.

18. Wie is deze Middelaar, die tegelijk echt God en een echt en rechtvaardig mens is?
Onze Heere Jezus Christus. God heeft Hem aan ons gegeven tot wijsheid, gerechtigheid, heiliging en volkomen verlossing.

19. Waaruit weet je dat?
Uit het heilig Evangelie. God heeft dit voor het eerst in het paradijs bekendgemaakt. Daarna heeft Hij het door de aartsvaders en profeten laten verkondigen, en het zichtbaar gemaakt door de offers en andere gebruiken die Hij in de wet voorschreef. Ten slotte heeft Hij het door Zijn eniggeboren Zoon vervuld.

Zondag 7
20. Worden dan alle mensen weer door Christus zalig, net zoals ze door Adam verloren zijn gegaan?
Nee: alleen diegenen die door een echt geloof bij Hem gaan horen,* en die al zijn weldaden aannemen.

*) In de oorspronkelijke versie staat "ingelijfd". Dit betekent: deel worden van Zijn lichaam, bij Hem gaan horen.

21. Wat is een echt geloof?
Een echt geloof is allereerst zeker weten dat alles wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft, betrouwbaar is.
Daarnaast is het een vast vertrouwen, dat God niet alleen aan anderen, maar ook aan mij vergeving van zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid gegeven heeft. God geeft dit alles uit pure genade, alleen om wat Christus voor ons gedaan heeft. De Heilige Geest werkt dit vertrouwen door het Evangelie in mijn hart.

22. Wat moet een christen geloven?
Alles wat ons in het Evangelie beloofd wordt. De twaalf artikelen van ons algemeen en onbetwijfeld christelijk geloof geven hiervan een samenvatting.

23. Hoe luiden deze artikelen?
1. Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde.
2. En in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere;
3. die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, neergedaald in de hel;
5. op de derde dag weer opgestaan van de doden;
6. opgevaren naar de hemel, waar Hij zit aan de rechterhand van God, de almachtige Vader;
7. vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in de Heilige Geest.
9. Ik geloof een heilige, algemene, Christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen;
10. vergeving van de zonden;
11. wederopstanding van het lichaam;
12. en een eeuwig leven.

Zondag 8
24. Hoe worden deze artikelen ingedeeld?
In drie delen.
Het eerste gaat over God de Vader en onze schepping.
Het tweede over God de Zoon en onze verlossing.
Het derde over God de Heilige Geest en onze heiliging.

25. Er is maar één God, en Hij is één; waarom noem je dan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest?

God heeft in Zijn woord bekendgemaakt als drie verschillende personen; samen zijn zij de ene, ware en eeuwige God.

God de Vader en onze schepping (zondag 9–10)

Zondag 9

26. Wat geloof je, als je zegt: Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde?

Dat de eeuwige Vader van onze Heere Jezus Christus door Zijn Zoon mijn God en Vader is. Hij heeft hemel en aarde met alles wat daarin is uit niets geschapen, en houdt ze in stand en regeert ze door Zijn eeuwige plan en voorzienigheid.

Ik vertrouw vast op Hem; ik twijfel er niet aan dat Hij voor mij zal zorgen en mij alles zal geven wat mijn lichaam en ziel nodig hebben. Ook al het lijden* dat Hij mij in dit moeilijke leven toedeelt, gebruikt Hij voor mijn bestwil. Hij kan dit doen omdat hij de Almachtige God is; Hij wil dit doen omdat hij een trouwe Vader is.

*) of: het kwaad

Zondag 10

27. Wat bedoel je met de voorzienigheid van God?

Gods voorzienigheid is de almachtige en overal aanwezige kracht van God waardoor Hij als met Zijn eigen hand zorgt voor de hemel en aarde en alle schepselen. Hij bestuurt ze zó, dat niets bij toeval gebeurt, maar we alles in dit leven uit Zijn vaderhand ontvangen: bomen en planten, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, eten en drinken, gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede, en alle andere dingen.

28. Wat hebben we eraan om te weten dat God alles geschapen heeft en er nog steeds door Zijn voorzienigheid voor zorgt?

Dit: dat we in alle tegenspoed geduldig zullen zijn en in voorspoed dankbaar. Voor de toekomst vertrouwen we op onze trouwe God en Vader, dat geen schepsel ons van Zijn liefde zal scheiden. Want alle schepsels zijn zó in Zijn hand, dat ze tegen Zijn wil niets kunnen doen.

God de Zoon en onze verlossing (zondag 11–19)

Zondag 11

29. Waarom wordt de Zoon van God Jezus – dat betekent Zaligmaker – genoemd?

Omdat Hij ons zalig* maakt en van al onze zonden verlost, en omdat je bij niemand anders enige zaligheid kunt vinden.

*) ‘zalig’ betekent: echt gelukkig, gezegend

30. Als mensen hun heil en zaligheid bij de heiligen, bij zichzelf of ergens anders zoeken, geloven zij dan ook in de enige Zaligmaker Jezus?

Nee. Door dat te doen verloochenen zij de enige Heiland Jezus, ook al prijzen ze Hem met hun woorden. Want het is één van tweeën: óf Jezus is geen volkomen Zaligmaker, óf zij die deze Zaligmaker met een waar geloof aannemen, vinden in Hem alles wat voor hun zaligheid nodig is.

Zondag 12

31. Waarom wordt Hij Christus – dat betekent Gezalfde – genoemd?

Omdat Hij door God de Vader is aangesteld en met de Heilige Geest is gezalfd tot onze hoogste Profeet en Leraar, tot onze enige Hogepriester en tot onze eeuwige Koning.

Als Profeet en Leraar heeft Hij Gods verborgen plan voor onze verlossing helemaal aan ons bekendgemaakt.
Als Hogepriester heeft Hij ons verlost door het enige offer, Zijn lichaam. Ook pleit Hij steeds voor ons met Zijn voorbede bij de Vader.
Als Koning regeert Hij ons door Zijn Woord en Geest. Hij beschermt ons en zorgt ervoor dat we de verlossing die Hij verdiend heeft, niet verliezen.

32. Maar waarom word jij een christen genoemd?
Omdat ik door het geloof een deel ben van Christus' lichaam, en daardoor samen met Hem gezalfd ben. Het doel daarvan is dat ik
– Zijn naam belijd; (profeet)
– mijzelf aan Hem overgeef als een levend dankoffer; (priester)
– met een goed geweten in dit leven tegen de zonde en de duivel vecht, en na dit leven voor eeuwig met Hem over alle schepselen regeer. (koning)

Zondag 13
33. Waarom wordt Hij Gods eniggeboren Zoon genoemd? Wij zijn toch ook Gods kinderen?
Omdat alleen Christus de eeuwige natuurlijke Zoon van God is. Wij zijn echter uit genade als kinderen van God aangenomen, dankzij Christus.

34. Waarom noem je hem "onze Heere"?*
Omdat Hij ons met lichaam en ziel van al onze zonden heeft vrijgekocht, niet met goud of zilver, maar met Zijn kostbaar bloed. Hij heeft ons uit de macht van de duivel bevrijd. Daarom zijn wij nu van Hem.
*) "Heere" of "Heer" (Grieks: kurios) betekent: eigenaar, meester.

Zondag 14
35. Wat betekent "die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria"?
De eeuwige Zoon van God is, door de Heilige Geest, echt mens geworden uit het lichaam van de maagd Maria, zodat Hij de ware Zoon van David is. Hij is in alles aan Zijn broeders gelijk, maar zonder zonde. Tegelijk is en blijft Hij echt en eeuwig God.

36. Waarom is het voor jou belangrijk dat Christus zonder zonde ontvangen en geboren is?
Hij is onze Middelaar. Met Zijn onschuld en volkomen heiligheid bedekt Hij mijn zonde waarmee ik ontvangen en geboren ben, zodat God ze niet ziet.

Zondag 15
37. Wat bedoel je met het woord "geleden"?
Jezus Christus heeft met Zijn lichaam en ziel de toorn van God gedragen over de zonde van alle mensen. Dit deed Hij tijdens Zijn hele leven op aarde, maar in het bijzonder aan het einde van Zijn leven. Dit lijden was het ene offer dat verzoening brengt. Hiermee heeft Hij ons lichaam en onze ziel van het eeuwige oordeel verlost, en Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven voor ons verdiend.

38. Waarom heeft Hij onder de rechter Pontius Pilatus geleden?
Christus is onschuldig veroordeeld door een aardse rechter, om ons te bevrijden van het strenge oordeel van God, dat ons anders zou treffen.

39. Heeft het iets méér te betekenen dat Hij gekruisigd is en niet op een andere manier gestorven is?

Ja, want hierdoor ben ik er zeker van dat Hij de vloek die ik verdiende, op Zich heeft geladen. Want de dood aan het kruis was door God vervloekt.

Zondag 16

40. Waarom heeft Christus Zich tot in de dood moeten vernederen?
God is rechtvaardig en Hij houdt zich aan Zijn woord. Daarom kon alleen voor onze zonde betaald worden door de dood van Zijn Zoon.

41. Waarom is Hij begraven?
Om te laten zien dat Hij echt gestorven was.

42. Christus is voor ons gestorven; waarom moeten wij dan nog sterven?
Als wij sterven, is dat geen betaling voor onze zonden. Onze dood betekent dat er een einde komt aan onze zonden* en we het eeuwige leven binnengaan.

*) In de oorspronkelijke tekst staat: "afsterven aan de zonde". Dit betekent: vrij zijn van de zonde, zodat de zonde geen vat meer op ons heeft.

43. Wat betekent het nog meer voor jou, dat Christus Zich geofferd heeft en aan het kruis gestorven is?
Door Zijn kracht is ons zondige ik* met Hem gekruisigd, gedood en begraven, zodat we niet meer geleid worden door slechte verlangens, maar onszelf als een dankoffer aan Hem geven.

*) onze oude mens = onze zondige natuur

44.
Waarom staat er ook: "neergedaald in de hel"?
Hierdoor kan ik, als ik zwaar word aangevochten, er zeker van zijn dat Christus, mijn Heer, mij van de angst en pijn van de hel heeft verlost.
Hij heeft dit gedaan door Zijn onuitsprekelijke angst, pijn en kwelling, die hij tijdens Zijn lijden (maar vooral aan het kruis) heeft ondergaan. Dit geeft mij grote troost.

Zondag 17

45. Waarom is de opstanding van Christus voor ons belangrijk?
1. Door Zijn opstanding heeft Hij de dood overwonnen. Daardoor kunnen wij delen in de gerechtigheid die Hij door Zijn dood voor ons verdiend had.
2. Door Zijn kracht worden ook wij levend gemaakt om een nieuw leven te leiden.
3. Door de opstanding van Christus is het zeker dat ook wij zullen opstaan in zaligheid.

Zondag 18

46. Wat bedoel je met "opgevaren naar de hemel"?
Christus is voor de ogen van Zijn discipelen van de aarde naar de hemel gegaan. Daar is Hij voor ons bestwil, totdat Hij terugkomt om de levenden en de doden te oordelen.

47. Is Christus dan niet bij ons tot aan het einde van de wereld? Dat heeft Hij ons toch beloofd?
Christus is echt mens en echt God. Als mens is Hij niet meer op de aarde, maar als God verlaat Hij ons nooit; Hij blijft bij ons met Zijn majesteit, genade en Geest.

48. Als de mensheid van Christus niet overal is, lijkt het alsof de mensheid en de Godheid van Christus niet bij elkaar zijn. Is dat zo?
Zeker niet. Christus' Godheid is overal aanwezig en kan door niets worden tegengehouden: ze is op aarde, maar ook in de hemel, waar Zijn mensheid is. Daardoor blijven Zijn Godheid en mensheid samen in één persoon.

49. Waarom is de hemelvaart van Christus voor ons belangrijk?
1. Hij is in de hemel bij de Vader om voor ons te pleiten.
2. Hij is een mens net als wij; Hij is het hoofd en wij zijn de leden van Zijn lichaam. Hij is als mens in de hemel, en dat geeft ons de zekerheid dat Hij ook ons bij Zich zal nemen.
3. Hij stuurt ons Zijn Geest als een onderpand*. Door de kracht van de Geest richten we ons op de dingen daarboven, waar Christus zit aan de rechterhand van God, niet op de dingen op aarde.

*) "onderpand" betekent eigenlijk "voorschot": je krijgt vast een klein deel, als garantie dat de rest later volgt.

Zondag 19
50. Waarom staat er ook: zittend aan de rechterhand van God?
Omdat Christus naar de hemel gegaan is om daar te laten zien dat Hij het Hoofd is van Zijn christelijke kerk. Door Hem regeert de Vader alle dingen.

51. Waarom is het voor ons belangrijk dat Christus, ons Hoofd, verheerlijkt is?
Ten eerste geeft Hij door Zijn Heilige Geest hemelse gaven aan ons, de leden van Zijn lichaam. Ook beschermt en bewaart Hij ons met Zijn macht tegen alle vijanden.

52. Wat voor troost geeft het je, dat Christus terugkomt om de levenden en de doden te oordelen?
In alle verdriet en vervolging verwacht ik met opgeheven hoofd de Rechter uit de hemel. Hij is dezelfde die zich voor mij door God heeft laten veroordelen en heel de vloek van mij heeft weggenomen. Hij zal al Zijn en mijn vijanden voor eeuwig veroordelen, maar mij en alle uitverkorenen bij Zich nemen in de hemelse vreugde en heerlijkheid.

God de Zoon en onze verlossing (zondag 20–22)

Zondag 20
53. Wat geloof je over de Heilige Geest?
Ten eerste: Hij is samen met de Vader en de Zoon echt en eeuwig God.
Ten tweede: Hij is ook aan mij gegeven, om mij door een echt geloof te laten delen in Christus en al Zijn zegeningen, om mij te troosten en om eeuwig bij mij te blijven.

Zondag 21
54. Wat geloof je over de heilige algemene christelijke kerk?
Vanaf het begin tot aan het einde van de wereld brengt de Zoon van God uit de hele mensheid een gemeente bij elkaar, die één is in het ware geloof.
Hij heeft deze gemeente gekozen voor het eeuwige leven. Door Zijn Geest en Woord verzamelt Hij haar, beschermt haar en houdt haar in stand.
Ik geloof dat ik van deze gemeente een levend lid ben en eeuwig zal blijven.

55. Wat bedoel je met de "gemeenschap der heiligen"?
Ten eerste: de gelovigen zijn – samen en ieder persoonlijk – leden van Christus' lichaam en delen in alles wat Hij heeft en alles wat Hij geeft.
Ten tweede: ieder is verplicht om zijn gaven van harte en met vreugde te gebruiken tot het welzijn en heil van de anderen.

56. Wat geloof je over de vergeving van de zonden?

Omdat Christus voor de zonden heeft betaald, wil God nooit meer denken aan mijn zonden; ook niet aan mijn zondige aard, waartegen ik mijn leven lang moet vechten.
Hij geeft mij uit genade de gerechtigheid van Christus, zodat ik nooit meer door God veroordeeld zal worden.

Zondag 22
57. Welke troost geeft je de opstanding van het lichaam?
Niet alleen mijn ziel zal na dit leven meteen worden opgenomen om bij Christus, haar Hoofd te zijn, maar ook mijn lichaam zal door de kracht van Christus levend worden gemaakt en weer met mijn ziel verenigd worden. Mijn lichaam zal dan aan Zijn verheerlijkt lichaam gelijk zijn.

58. Welke troost put je uit het artikel over het eeuwige leven?
Nu al ervaar ik in mijn hart het begin van de eeuwige vreugde, maar na dit leven zal ik volkomen zaligheid hebben, een heerlijkheid die geen oog heeft gezien, die geen oor heeft gehoord en die in geen mensenhart is opgekomen. Dan zal ik God voor eeuwig prijzen.

De rechtvaardiging (zondag 23–24)

Zondag 23
59. Waarom is het voor jou belangrijk om dit allemaal te geloven?
Omdat ik hierdoor in Christus voor God rechtvaardig ben, en het eeuwige leven erf.

60. Hoe ben je rechtvaardig voor God?
Alleen door een waar geloof in Jezus Christus. Ook al zegt mijn geweten dat ik tegen al Gods geboden ernstig heb gezondigd en geen ervan gehouden heb, en dat ik ook nog steeds de neiging heb al het verkeerde te doen, toch geeft God mij uit genade de volkomen voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus. Zo is het alsof ik nooit gezondigd had, en zelfs alsof ik zelf net zo gehoorzaam was geweest als Christus is geweest. Ik heb deel aan deze gift van God als ik deze met een gelovig hart aanneem.

61. Waarom zeg je dat je alleen door het geloof rechtvaardig bent?
Niet omdat ik door mijn geloof voor God acceptabel ben: alleen door de voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus ben ik rechtvaardig voor God, en alleen door het geloof kan ik die aannemen en tot mijn eigendom maken.

Zondag 24
62. Waarom kunnen onze goede werken ons niet rechtvaardig maken voor God, al is het maar voor een deel?
Omdat we, om in Gods oordeel vrijgesproken te worden, volmaakt rechtvaardig moeten zijn en heel Zijn wet volkomen moeten houden. Maar dat kunnen we niet, want zelfs onze beste daden in dit leven zijn onvolkomen en met zonde besmet.

63. Maar kunnen we met onze goede werken dan helemaal niets verdienen? God wil ze toch in dit en in het toekomstige leven belonen?
God geeft deze beloning niet omdat we die verdienen, maar uit genade.

64. Maar zorgt deze leer er niet voor dat mensen zorgeloos en goddeloos worden?
Nee. Want het kan niet anders dan dat iedereen die door een waar geloof bij Christus hoort, vruchten van dankbaarheid voorbrengt.

De sacramenten (zondag 25–30)

Zondag 25

65. Als we dan alleen door het geloof deel krijgen aan Christus en al zijn genadegaven, waar komt dit geloof vandaan?
De Heilige Geest werkt dit geloof in ons hart door de verkondiging van het heilig Evangelie, en versterkt het geloof door het gebruik van de sacramenten.

66. Wat zijn sacramenten?
Sacramenten zijn zichtbare, heilige tekenen en zegels. God heeft deze ingesteld om ons de belofte van het Evangelie des te beter te laten begrijpen en te verzegelen. Deze belofte is dat Hij ons vanwege het enige offer van Christus, aan het kruis gebracht, uit genade vergeving van zonden en het eeuwige leven schenkt.

67. Hebben het Woord en de sacramenten dan allebei hetzelfde doel: om ons erop te wijzen dat we alleen zalig worden omdat Jezus Christus zichzelf aan het kruis heeft geofferd?
Inderdaad. De Heilige Geest leert ons in het Evangelie en verzekert ons door de sacramenten, dat onze volkomen zaligheid berust op het enige offer van Christus, dat Hij voor ons aan het kruis gebracht heeft.

68. Hoeveel sacramenten heeft Christus ingesteld?
Twee: de heilige doop en het heilig avondmaal.

Zondag 26

69. Hoe onderwijst en verzekert de heilige doop je dat het enige offer van Christus aan het kruis jou ten goede komt?
Christus heeft het bad van de doop ingesteld, en hij heeft daarbij beloofd dat door Zijn bloed en Zijn Geest de vuilheid van mijn ziel – dat is de zonde – afgewassen wordt, net zo zeker als het water de vuilheid van mijn lichaam afwast.

70. Wat betekent dat: met het bloed en de Geest van Christus gewassen zijn?
Dat we van God uit genade vergeving van zonde krijgen, omdat Christus zich aan het kruis geofferd heeft en Zijn bloed voor ons heeft vergoten. Het betekent ook dat we door de Heilige Geest vernieuwd worden en geheiligd, zodat we leden worden van Christus' lichaam. Het doel hiervan is dat we steeds meer de zonde gaan haten en een godvrezend en onberispelijk leven leiden.

71. Waar heeft Christus ons beloofd dat hij ons met zijn bloed en Geest wil wassen, net zo zeker als we met het doopwater gewassen worden?
Toen hij de doop instelde, met de volgende woorden: "Ga dan heen, onderwijs al de volken, hen dopend in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest" (Mat. 28:19), en: "Wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar wie niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden." (Mat. 16:16) Deze belofte wordt ook herhaald, wanneer de Bijbel de doop het bad van de wedergeboorte en van de afwassing van zonde noemt.

Zondag 27

72. Wast het water van de doop zelf de zonden af?
Nee, want alleen het bloed van Jezus Christus en de Heilige Geest reinigen ons van alle zonden.

73. Waarom noemt de Heilige Geest de doop dan het bad van de wedergeboorte en van de afwassing van zonde?
God heeft daar een belangrijke reden voor: Hij wil ons hiermee leren dat onze zonden door het bloed en de Geest van Jezus Christus weggenomen worden, net zoals vuil van het lichaam door water wordt afgewassen. Belangrijker nog, de doop is een onderpand dat God geeft om ons ervan te verzekeren, dat onze geest van zonden gewassen wordt, net zo echt als ons lichaam met het water gewassen wordt.

74. Moeten ook kleine kinderen worden gedoopt?
Ja. Want zij maken net als de volwassenen deel uit van Gods verbond en van Zijn gemeente, en God belooft aan hen – net als aan de volwassenen – de verlossing van de zonden door Christus' bloed, en de Heilige Geest, die het geloof werkt. Daarom moeten zij door de doop, die het teken van het verbond is, in de christelijke kerk worden ingelijfd en van de kinderen van de ongelovigen onderscheiden worden. In het oude verbond gebeurde dit door de besnijdenis; in het nieuwe verbond is de doop hiervoor in de plaats gekomen.

Zondag 28
75. Hoe word je in het Heilig Avondmaal eraan herinnerd en ervan verzekerd, dat je deel hebt aan het enige offer van Christus dat Hij aan het kruis heeft gebracht, en aan al Zijn gaven?
Christus heeft mij en alle gelovigen opgedragen om van dit gebroken brood te eten en uit deze beker te drinken, om zo Hem te gedenken.
Hij heeft daarbij ook een belofte gedaan. Ten eerste: Zijn lichaam is voor mij aan het kruis geofferd en gebroken, en Zijn bloed is voor mij vergoten, net zo zeker als ik met eigen ogen zie dat het brood van de Heere voor mij gebroken en de beker aan mij gegeven wordt.
Ten tweede: met Zijn gekruisigde lichaam en Zijn vergoten bloed geeft Hij mijn ziel te eten en te drinken tot het eeuwige leven,* net zo zeker als ik het brood en de beker uit de hand van de predikant aanneem en ze met mijn mond proef. Want het brood en de beker zijn betrouwbare tekenen van het lichaam en bloed van Christus.

*) Net zoals gewoon eten en drinken ons lichaam in leven houdt, geeft het lichaam en bloed van Christus onze ziel eeuwig leven.

76. Wat betekent dat, het gekruisigde lichaam van Christus eten en Zijn vergoten bloed drinken?
In de eerste plaats betekent het, dat we met een gelovig hart heel het lijden en sterven van Christus aannemen. Daardoor krijgen we vergeving van zonden en het eeuwige leven.
Daarnaast betekent het, dat we door de Heilige Geest, die in Christus én in ons woont, steeds meer één worden met Zijn heilig lichaam. Zo worden wij vlees van Zijn vlees en been van zijn gebeente, ook al is Christus in de hemel en zijn wij op aarde. Door die ene Geest leven we voor eeuwig. Deze Geest regeert ons, zoals alle leden van ons lichaam door één ziel geregeerd worden.

77. Wanneer heeft Christus beloofd dat Hij de gelovigen voedt met Zijn lichaam en Zijn bloed, net zo zeker als ze van dit gebroken brood eten en uit deze beker drinken?
Christus beloofde dit toen Hij het Avondmaal instelde: "De Heere Jezus nam in de nacht waarin Hij werd verraden, brood, en nadat Hij gedankt had, brak Hij het en zei: Neem, eet, dit is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt. Doe dat tot Mijn gedachtenis. Evenzo nam Hij ook de drinkbeker, na het gebruiken van de maaltijd, en zei: Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in Mijn bloed. Doe dat, zo dikwijls als u die drinkt, tot Mijn gedachtenis. Want zo

dikwijls als u dit brood eet en deze drinkbeker drinkt, verkondig de dood van de Heere, totdat Hij komt." (1 Kor. 11:23–26)
Deze belofte wordt herhaald door de apostel Paulus, als hij zegt: "De drinkbeker der dankzegging, die wij met dankzegging zegenen, is die niet de gemeenschap met het bloed van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet de gemeenschap met het lichaam van Christus? Omdat het brood één is, zijn wij, die velen zijn, één lichaam, want wij allen hebben deel aan het ene brood." (1 Kor. 10:16–17)

Zondag 29
78. Worden brood en wijn dan veranderd in het echte lichaam en bloed van Christus?
Nee. Het is bij het Avondmaal net als bij de doop. Bij de doop verandert het water niet in het bloed van Christus, en het is ook niet de afwassing van de zonden zelf, maar alleen een teken en bevestiging daarvan door God.
Zo wordt ook bij het Avondmaal het brood niet het lichaam van Christus zelf, ook al wordt het het lichaam van Christus genoemd. Dat laatste is een manier van spreken die bij sacramenten past.

79. Toch noemt Christus het brood Zijn lichaam en de beker Zijn bloed, of: het nieuwe verbond in Zijn bloed. En Paulus spreekt over "de gemeenschap met het lichaam en bloed van Christus". Waarom?
Christus heeft daar belangrijke redenen voor. Allereerst wil Hij ons hiermee leren dat Zijn gekruisigd lichaam en Zijn vergoten bloed het echte eten en drinken zijn waarmee Hij onze zielen voedt en eeuwig leven geeft, net zoals brood en wijn ons tijdelijke leven in stand houden.
Maar belangrijker nog, door deze zichtbare tekenen wil Hij ons de zekerheid geven dat wij door de Heilige Geest echt deel krijgen aan Zijn lichaam en bloed, net zo zeker als wij brood en wijn met onze mond proeven om Hem te gedenken. Zijn lijden is ons lijden geworden, Zijn gehoorzaamheid onze gehoorzaamheid, net zo zeker als wanneer wij zelf alles geleden hadden en God voor onze zonden betaald hadden.

Zondag 30
80. Wat is het verschil tussen het Avondmaal en de rooms-katholieke mis?
Het Avondmaal verzekert ons ervan:
1. dat al onze zonden vergeven zijn door het enige offer van Jezus Christus, dat Hij zelf eenmaal aan het kruis gebracht heeft;
2. dat wij door de Heilige Geest deel worden van het lichaam van Christus. Hij is als mens niet meer op aarde maar in de hemel, aan de rechterhand van God, Zijn Vader, en daar wil Hij door ons worden aanbeden.
De mis leert daarentegen,
1. dat de levenden en doden geen vergeving van zonden hebben door het lijden van Christus, behalve als Christus nog elke dag voor hen geofferd wordt door de priester;
2. dat Christus lichamelijk aanwezig is in het brood en wijn, en daarom in brood en wijn moet worden aangebeden.
Daarom is de mis in wezen niets anders dan een verloochening van het enige offer en het lijden van Jezus Christus, en een vervloekte afgoderij.

81. Voor wie is het Avondmaal van de Heere ingesteld?
Het Avondmaal is voor mensen die beseffen dat ze door hun zonden niet voor God kunnen bestaan, maar die er toch op vertrouwen dat hun zonden om Christus' wil vergeven zijn, en

dat ook de zwakheid die nog in hen overblijft, door Zijn lijden en sterven bedekt is. Zij verlangen ernaar om hun geloof hoe langer hoe meer te versterken en hun leven te beteren. Maar de schijnheiligen en zij die zich niet met hun hart tot God bekeren, eten en drinken zichzelf een oordeel.

82. Mogen ook mensen aan het Avondmaal worden toegelaten die met hun woorden en daden laten zien dat ze ongelovige en goddeloze mensen zijn?
Nee. Want daardoor wordt Gods verbond ontheiligd en Zijn toorn over de hele gemeente afgeroepen.
Daarom is de christelijke kerk verplicht om deze mensen door de sleutels van het hemelrijk de toegang te ontzeggen tot zij hun leven beteren, zoals Christus en de apostelen bevolen hebben.

Zondag 31
83. Wat zijn de sleutels van het koninkrijk der hemelen?
De verkondiging van het Evangelie en de kerkelijke tucht of uitsluiting uit de gemeente. Door deze twee wordt het koninkrijk der hemelen voor gelovigen geopend en voor ongelovigen gesloten.

84. Hoe wordt het koninkrijk der hemelen geopend en gesloten door de verkondiging van het Evangelie?
Volgens het bevel van Christus wordt aan alle gelovigen verkondigd dat God al hun zonden om de verdiensten van Christus vergeven heeft, zo vaak zij de beloften van het Evangelie met een waar geloof aannemen. Maar aan alle ongelovigen en allen die zich niet van harte bekeren wordt verkondigd dat de toorn van God en het eeuwige oordeel op hen rust, zolang ze zich niet bekeren. Naar dit getuigenis van het Evangelie zal God oordelen, zowel in dit leven als in het toekomstige.

85. Hoe wordt het koninkrijk der hemelen geopend en gesloten door de kerkelijke tucht?
Zoals Christus heeft bevolen, worden zij die de naam christen dragen maar zich in leer of leven onchristelijk gedragen, eerst een aantal keer broederlijk vermaand. Wanneer zij hun dwalingen of schandelijk gedrag niet willen laten, worden ze aangeklaagd bij de gemeente of bij hen die daar door de gemeente toe aangesteld zijn. Als zij zich ook aan deze vermaning niet storen, worden ze niet langer tot de sacramenten toegelaten en worden ze hierdoor buiten de christelijke gemeente gesloten, en door God zelf buiten het rijk van Christus. Wanneer zij echter oprechte beterschap beloven en aantonen, worden ze opnieuw als leden van Christus en zijn gemeente aangenomen.

Deel 3: De dankbaarheid die God van ons vraagt (zondag 32–52)

Zondag 32
86. Nu wij alleen uit genade door Christus van onze ellende verlost zijn, zonder dat we dat verdiend hebben, waarom moeten we dan nog goede werken doen?
Nadat Christus ons met Zijn bloed gekocht en bevrijd heeft, vernieuwt Hij ons ook door Zijn Heilige Geest, zodat we steeds meer op Hem gaan lijken. Door onze goede werken laten we met ons hele leven zien dat wij God dankbaar zijn voor wat Hij gedaan heeft, en prijzen we Hem.
Ook wordt door de goede werken ons geloof gesterkt, en wordt door onze vrome levenswandel onze naaste voor Christus gewonnen.

87. Kunnen mensen die in hun goddeloos en ondankbaar leven volharden, en zich niet tot God bekeren, niet zalig worden?
Beslist niet, want de Bijbel zegt dat een onkuis mens, een afgodendienaar, echtbreker, dief, gierigaard, dronkaard, lasteraar of rover of dergelijke het koninkrijk van God niet kan erven.

Zondag 33
88. Waaruit bestaat de ware bekering van de mens?
Uit twee dingen: de oude mens sterft, de nieuwe mens staat op.

89. Wat betekent het dat de oude mens sterft?
Dat ik oprecht bedroefd ben omdat ik God door mijn zonden toornig gemaakt heb, en dat ik mijn zonden hoe langer hoe meer haat en ontvlucht.

90. Wat betekent het dat de nieuwe mens opstaat?
Dat ik door Christus van harte blij ben in God, en ernaar verlang om heel mijn leven goede werken te doen, zoals God het wil.

91. Wat zijn goede werken?
Alleen die dingen die we uit een waar geloof, volgens de wet van God en tot Zijn eer doen, niet die op ons eigen inzicht of op regels van mensen gebaseerd zijn.

De wet (zondag 34–44)

Zondag 34
92. Hoe luidt de wet van de Heere?
Dat zijn de tien geboden, die we kunnen vinden in Exodus 20:1–17 en Deuteronomium 5:6–21.

93. Hoe worden deze tien geboden ingedeeld?
In twee delen, ook wel tafels genoemd. Het eerste deel leert ons hoe we ons tegenover God moeten gedragen. Het tweede deel leert ons wat wij aan onze naaste verplicht zijn.

94. Wat gebiedt God in het eerste gebod?
Dat ik mij – als mijn zaligheid mij lief is – ver houd van afgoderij, occultisme, waarzeggerij of bijgeloof en geen heiligen of andere schepsels vereer, maar dat ik de enige ware God leer kennen, Hem alleen vertrouw, mij nederig en geduldig aan Hem alleen onderwerp, en alleen van Hem al het goede verwacht. Hem alleen moet ik van harte liefhebben, vrezen en eren, en het is beter alle schepsels prijs te geven dan tegen Zijn wil in te gaan.

95. Wat is afgoderij?
De enige ware God heeft zich in Zijn Woord geopenbaard. Afgoderij betekent, dat we in plaats van Hem of naast Hem iets anders hebben waar we ons vertrouwen op stellen.

Zondag 35
96. Wat vraagt God in het tweede gebod?
Dat we God op geen enkele manier afbeelden, en dat we Hem alleen zó vereren als Hij in Zijn Woord heeft bevolen.

97. Mogen we dan helemaal geen beelden maken?

God mag op geen enkele manier worden afgebeeld. Schepsels mogen wel worden afgebeeld, maar God verbiedt dat we afbeeldingen van hen gebruiken om die te vereren of om God daardoor te dienen.

98. Maar zouden we geen beelden in de kerk mogen hebben als "boeken der leken"?
Nee, want we moeten niet wijzer willen zijn dan God: Hij wil ons onderwijzen door de levende verkondiging van Zijn Woord, niet door beelden die niet kunnen praten.

Zondag 36
99. Wat wil God in het derde gebod?
God wil dat we Zijn naam niet lasteren of misbruiken door vloeken of meineed, of door onnodig te zweren. Hij wil ook niet dat we ons aan deze verschrikkelijke zonden schuldig maken door stilzwijgend toe te zien als anderen dit doen. God wil dat we Zijn heilige Naam alleen met ontzag en eerbied gebruiken, zodat Hij door ons op de juiste manier wordt beleden en aangeroepen, en Hij door al onze woorden en daden geprezen wordt.

100. Is het dan zo'n grote zonde om Gods naam door vloeken of zweren te lasteren, dat God ook toornig is op hen die er niet alles aan doen om dit tegen te gaan?
Zeker. Want niets is zo erg, en niets wekt zó Gods toorn op, als de lastering van Gods naam. God heeft dan ook bevolen om die met de doodstraf te straffen.

Zondag 37
101. Maar mag je wel gelovig bij Gods naam een eed zweren?
Ja, als de overheid het van haar onderdanen verlangt, of als het om een andere reden nodig is, mag je zweren, om duidelijk te maken dat je trouw bent en de waarheid spreekt. Dat is tot Gods eer en tot heil van de naaste. Want zo'n eed is op het Woord van God gebaseerd, en de heiligen in het Oude en Nieuwe Testament maakten er terecht gebruik van.

102. Mag je ook een eed zweren bij heiligen of bij andere schepselen?
Nee. Een rechtmatige eed zweren betekent dat we God aanroepen, of Hij de waarheid wil bevestigen en mij wil straffen als ik vals zweer, want alleen Hij kent ons hart. Deze eer mogen we niet aan een schepsel geven.

Zondag 38
103. Wat gebiedt God in het vierde gebod?
Ten eerste, dat de kerkdienst en het geloofsonderwijs in stand worden gehouden, en dat ik vooral op de sabbat – dat is, de rustdag – trouw samenkom met Gods gemeente om naar Gods Woord te luisteren, de sacramenten te gebruiken, de Heere God openlijk aan te roepen en gaven te geven aan de armen. Ten tweede, dat ik mijn leven lang mijn slechte werken nalaat en de Heere door Zijn Geest in mij laat werken, zodat ik in dit leven de eeuwige sabbat al begin.

Zondag 39
104. Wat wil God in het vijfde gebod?
Dat ik mijn vader en moeder en iedereen die gezag over mij heeft alle eer, liefde en trouw bewijs, mij gehoorzaam aan hun onderwijs en straf onderwerp, en geduld heb met hun tekortkomingen. Want God wil ons door hun hand regeren.

Zondag 40
105. Wat eist God in het zesde gebod?

Dat ik mijn naaste niet beledig, haat, kwets of dood – niet in gedachten, woorden of gebaren, en zeker niet met de daad – en dat ik geen wraakgevoelens koester. Ik mag mijzelf geen schade toebrengen of mijzelf moedwillig in gevaar begeven.
Om die reden draagt de overheid ook het zwaard, om doodslag tegen te gaan.

106. Gaat het in dit gebod dan niet alleen om doodslag?
Nee. Want wanneer God de doodslag verbiedt, leert Hij ons dat Hij ook de wortel van doodslag haat: afgunst, haat, toorn en wraakgevoelens. Voor Hem geldt dit allemaal als doodslag.

107. Maar is het dan genoeg dat we deze dingen (doodslag, haat enzovoorts) niet doen?
Nee. Want wanneer God afgunst, haat en toorn verbiedt, gebiedt Hij dat we onze naaste liefhebben als onszelf, dat we tegenover hem geduldig, vredelievend, zachtmoedig, barmhartig en vriendelijk zijn, dat we zoveel mogelijk voorkomen dat hem iets overkomt, en dat we ook onze vijanden goeddoen.

Zondag 41
108. Wat leert het zevende gebod ons?
Alle seksuele zonden zijn door God vervloekt, en daarom moeten we die hartgrondig haten en rein en ingetogen leven, zowel binnen als buiten het huwelijk.

109. Verbiedt God in dit gebod alleen echtbreuk en dergelijke zonden?
Omdat ons lichaam en onze ziel allebei tempels van de Heilige Geest zijn, wil God dat wij die zuiver en heilig houden. Daarom verbiedt Hij alle verkeerde seksuele daden, gebaren, woorden, gedachten en begeerten, en wat ons daartoe kan verleiden.

Zondag 42
110. Wat verbiedt God in het achtste gebod?
God verbiedt niet alleen het stelen dat door de overheid wordt gestraft; ook alle andere plannen en daden waarmee we het bezit van onze naaste in handen proberen te krijgen, noemt Hij diefstal. Dat kan zijn met geweld of op een manier die eerlijk lijkt, zoals met valse maten en gewichten, bedrog met geld of goederen, door woeker, of op welke manier dan ook die God verboden heeft. God verbiedt ook alle hebberigheid, evenals alle misbruik en verkwisting van Zijn gaven.

111. Maar wat gebiedt God in dit gebod?
Dat ik, waar ik maar kan, het welzijn van mijn naaste zoek, en dat ik hem zo behandel als ik zelf behandeld zou willen worden. Ook dat ik trouw mijn werk doe, om zo de armen te kunnen helpen.

Zondag 43
112. Wat vraagt het negende gebod?
Dat ik tegen niemand een vals getuigenis afleg, niemands woorden verdraai, niet roddel of kwaadspreek, niemand zomaar veroordeel zonder de persoon zelf te spreken, en er ook niet aan bijdraag dat anderen dit doen. Ik moet alle vormen van liegen en bedriegen vermijden, omdat het werk van de duivel is, anders roep ik Gods zware toorn over mij af. Ik moet in de rechtspraak en in alles wat ik doe de waarheid liefhebben en oprecht de waarheid spreken, en ook de eer en goede naam van mijn naaste zoveel ik kan verdedigen en bevorderen.

Zondag 44

113. Wat eist het tiende gebod van ons?
Dat er nooit een neiging of gedachte in ons hart opkomt die ingaat tegen welk gebod van God dan ook, maar dat we altijd alle zonde hartgrondig haten en alles wat rechtvaardig is, liefhebben.

114. Maar kunnen mensen die tot God bekeerd zijn, deze geboden volledig houden?
Nee, want zelfs de allerheiligste mensen hebben in dit leven maar een klein begin van deze gehoorzaamheid. Maar zij beginnen wel met een ernstig voornemen niet alleen naar sommige, maar naar alle geboden van God te leven.

115. Waarom laat God ons de tien geboden dan zo streng verkondigen, als toch niemand ze in dit leven houden kan?
Ten eerste wil God dat we in de loop van ons leven onze zondige aard steeds beter leren kennen, en des te meer ernaar verlangen om in Christus de vergeving van zonden en de gerechtigheid te krijgen. Ook wil Hij dat we ons zonder ophouden inspannen en bidden om de genade van de Heilige Geest, om steeds meer naar het beeld van God vernieuwd te worden, totdat wij na dit leven het doel van de volmaaktheid bereiken.

Het gebed (zondag 45–52)

Zondag 45
116. Waarom is het voor christenen nodig om te bidden?
Omdat het het belangrijkste onderdeel is van de dankbaarheid die God van ons vraagt. Bovendien wil God Zijn genade en de Heilige Geest alleen geven aan hen die Hem met een hartelijk verlangen voortdurend daarom bidden en daarvoor danken.

117. Wat hoort bij een gebed dat God aangenaam is en door Hem verhoord wordt?
In de eerste plaats dat we alleen de enige ware God, die Zich in Zijn Woord aan ons geopenbaard heeft, van harte aanroepen en bidden om alles waarvan Hij gezegd heeft dat we Hem erom moeten vragen. Ten tweede, dat we onze nood en ellende grondig kennen, zodat we ons voor Gods majesteit verootmoedigen. Ten derde, dat we het vaste vertrouwen hebben dat Hij ons gebed om Christus' wil zeker wil verhoren, zoals Hij ons in Zijn woord beloofd heeft, ook al zijn wij dat niet waard.

118. Wat heeft God ons bevolen om van Hem te bidden?
Alles wat wij voor ons lichaam en onze ziel nodig hebben, zoals de Heere Christus dat heeft samengevat in het gebed dat Hij ons zelf geleerd heeft.

119. Hoe luidt dat gebed?
Onze Vader, Die in de hemelen zijt.
1. Uw Naam worde geheiligd.
2. Uw Koninkrijk kome.
3. Uw wil geschiede, zoals in de hemel zo ook op de aarde.
4. Geef ons heden ons dagelijks brood.
5. En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaren vergeven.
6. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.
Want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen.

Zondag 46
120. Waarom heeft Christus ons geboden om God aan te spreken als "Onze Vader"?

Hij wil meteen aan het begin van ons gebed in ons het kinderlijke ontzag en het vertrouwen op God wekken, waarop ons gebed gebaseerd moet zijn. Want God is door Christus onze Vader geworden, en Hij zal ons zeker niet ontzeggen wat wij met een waar geloof van Hem vragen, nog minder dan onze vaders ons aardse dingen weigeren.

121. Waarom wordt hieraan toegevoegd: "Die in de hemelen zijt"?
Christus wil dat we niet op een aardse manier denken over de hemelse majesteit van God, maar dat we van Zijn almacht alles verwachten wat we voor ons lichaam en onze ziel nodig hebben.

Zondag 47
122. Wat is de eerste bede?
"Uw Naam worde geheiligd." Dat wil zeggen: Geef ons allereerst dat we U op de juiste manier kennen, en dat we U heiligen,*) roemen en prijzen om alles wat u doet, want daarin wordt Uw almacht, wijsheid, goedheid, rechtvaardigheid, barmhartigheid en waarheid duidelijk zichtbaar.
Geef ons ook dat we ons leven zó inrichten, dat door alles wat we doen, zeggen of denken, Uw naam niet te schande wordt gemaakt, maar geëerd en geprezen.

*) God heiligen = erkennen dat God heilig is: Hij is verheven en onze eerbied waard

Zondag 48
123. Wat is de tweede bede?
"Uw koninkrijk kome." Dat wil zeggen: regeer ons zó door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer aan U onderwerpen. Zorg voor Uw kerk en breid haar uit; doe het werk van de duivel teniet evenals elke macht die tegen U in opstand komt, en ook alle plannen die tegen Uw heilig Woord beraamd worden, tot de tijd komt dat Uw rijk volmaakt is, wanneer U alles in allen zult zijn.

Zondag 49
124. Wat is de derde bede?
"Uw wil geschiede, zoals in de hemel zo ook op de aarde."
Dat wil zeggen: geef dat wij en alle mensen loslaten wat we zelf willen, en zonder tegenspreken gehoorzaam zijn aan wat U wil, want alleen wat U wilt is goed. Dan zal iedereen het werk waartoe hij geroepen is net zo gewillig en trouw vervullen als de engelen in de hemel dat doen.

Zondag 50
125. Wat is de vierde bede?
"Geef ons heden ons dagelijks brood." Dat wil zeggen: geef ons alstublieft alles wat we voor ons dagelijks leven nodig hebben, zodat we erkennen dat al het goede alleen van U komt; want onze zorgen en inspanningen en zelfs Uw gaven doen ons geen goed zonder Uw zegen. Zo leren we alleen op U te vertrouwen, en niet op schepselen.

Zondag 51
126. Wat is de vijfde bede?
"Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaren vergeven." Dat wil zeggen: wij zijn arme zondaren; reken ons om het bloed van Christus geen van onze misdaden toe, ook niet de slechtheid die altijd in ons is. Zo willen ook wijzelf onze naaste van harte vergeven, wat een bewijs is van Uw genade in ons leven.

Zondag 52

127. Wat is de zesde bede?

“En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.”

Dat wil zeggen: wij zijn uit onszelf zo zwak dat we geen ogenblik staande kunnen blijven, en bovendien vechten onze doodsvijanden – de duivel, de wereld, en onze eigen zondige aard – ons onophoudelijk aan.

Bescherm en versterk ons daarom door de kracht van Uw Heilige Geest, zodat we in deze geestelijke strijd niet het onderspit delven, maar altijd krachtig weerstand bieden, totdat wij uiteindelijk de volkomen overwinning behalen.

128. Hoe sluit je je gebed af?

“Want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid.”

Dat wil zeggen: dit alles bidden wij van U, omdat U onze almachtige Koning bent, die ons al het goede wilt en kunt geven. Wij bidden dit opdat daardoor niet aan ons, maar aan Uw heilige naam eeuwig lof wordt gegeven.

129. Wat betekent het woordje “amen”?

“Amen” betekent: het is waar en zeker. Want het is zeker dat God mijn gebed verhoord heeft, nog veel zekerder dan ik in mijn hart voel dat ik dit van Hem verlang.